

După 40 de ani: Principiile de la Paris în mileniul III

Dan MATEI

Abstract: Forty years after the famous Conference on cataloging principles, a study on how they function in the 3rd millenium seems very appropriate.

(catalogare, principii de; Conferința de la Paris)

Iată că „Declarația de principii adoptată la Conferința Internațională asupra Principiilor de Catalogare”, la Paris, în octombrie 1961 — cunoscută sub numele de „Principiile de la Paris” — a împlinit patru decenii de existență. Poate e util să analizăm puțin care este relevanța actuală a acestor „table ale legii” ale catalogatorilor din lumea întreagă.

Istoria conceptuală a catalogului și geneza *Principiilor*

Istoria (modernă) a constructului cultural pe care-l numim catalog pare să înceapă la 1674, când Thomas Hyde elaborează catalogul Bibliotecii Bodleiene de la Oxford. Hyde pare a fi primul care aplică principiul crucial al colocării materialelor la numele autorului¹. Apoi, tot în catalogul de la Bodleian, publicat în 1738, după moartea lui Hyde, edițiile aceleiași lucrări au fost colocate și sortate întâi după limbă și apoi cronologic. Colocarea edițiilor aceleiași lucrări a fost formalizată ca un principiu de bază de către Anthony Pannizi, când acesta l-a introdus între cele 91 de reguli pe care le-a stipulat pentru catalogul lui British Museum, în 1841. Apoi, principiile care guvernează catalogul — ca instrument de organizare ce colochează lucrările la numele agentului responsabil pentru geneza lor și colochează edițiile (i.e. unitățile bibliografice) la lucrarea (i.e. unitatea intelectuală) pe care o conțin — au fost dezvoltate mai departe în cele 33 de reguli ale lui Charles Coffin Jewett din 1852, în „codul de catalogare” al lui Charles Cutter din 1876 (*Rules for the Printed Dictionary Catalog*) și, în fine, în setul de principii ale lui Seymour Lubetzky din 1953 (*Cataloging Rules and Principles: Critique of the A.L.A. Rules for Entry and a Proposed Design for Their Revision*).

Cam acestea au fost dezvoltările care au premers *Principiile* elaborate la istorica conferință de la Paris, din 1961.

¹ The Future of the Catalog : The Library's Choices / by S. Michael Malinconico and Paul J. Fasana. — White Plains, New York : Knowledge Industry Publications, Inc., 1979

Ce s-a păstrat și ce s-a schimbat

Schimbările în universul nostru informațional antrenate de mutațiile tehnologice majore întâmplare în cele patru decenii trecute de la adoptarea lor au avut, desigur, mare impact și asupra *Principiilor*. Principala „întâmplare” — relevantă în acest context — petrecută în acest timp a fost, desigur, informatizarea cataloagelor. Ea a dus, în primul rând la schimbarea suportului material al catalogului. Dar, pe lângă schimbarea suportului descrierii bibliografice — de la fișa mobilă la înregistrarea digitală — informatizarea a dus și la apariția utilităților bibliografice, adică la răspândirea catalogării partajate, ca și — mai ales de la „globalizarea” Internetului — la generalizarea consultării de la distanță a cataloagelor, mai ales a cataloagelor colective. A doua mare „întâmplare” relevantă este una de natură conceptuală: generalizarea fișierelor de autoritate.

Să le vedem pe rând și cum au fost — după opinia mea —afectate.

A) Funcțiile catalogului

Principiul 2 (în reformularea Evei Verona²) stipulează:

Elementele ce determină ordinea intrărilor ar trebui astfel proiectate încât să facă din catalogul alfabetic un instrument eficient pentru a stabili:

- 2.1. dacă biblioteca deține o anume carte, specificată prin:
 - a) autorul și titlul ei *sau*
 - b) doar titlul ei, dacă autorul nu este nominalizat în carte *sau*
 - c) un substitut convenabil pentru titlu, dacă autorul și titlul sunt inadecvate sau insuficiente pentru identificare
- 2.2. care ediții ale unei anume lucrări se află în bibliotecă *și*
- 2.3. care publicații conținând lucrări ale unui anume autor se află în bibliotecă.

Obiectivele catalogului, i.e. rațiunea sa de a fi, au fost esențialmente formulate de Pannizi, la jumătatea secolului XIX, când spunea că:

un catalog trebuie să „adune” la un loc materialele asemenea și să le diferențieze pe cele similare³.

Cutter a fost cel care a formalizat primul obiectivele catalogului. În codul său de catalogare din 1876 el le formula astfel: catalogul trebuie:

1. să permită unei persoane să găsească o carte căreia îi cunoaște:
autorul sau

² Statement of Principles / adopted at the International Conference on Cataloguing Principles, Paris, October, 1961. — Annotated edition / with Commentary and Examples by Eva Verona ; assisted by Franz Georg Kaltwasser, P.R. Lewis, Roger Pierrot. — [s.l.] Ș International Federation of Library Associations, 1971

³ The Intellectual Foundation of Information Organization / Elaine Svenonius. — Cambridge, Massachusetts; London, England : The MIT Press, 2000

- titlu sau
subiectul;
2. să evidențieze ceea ce deține biblioteca:
de un anume autor
pe un anume subiect
într-un anume domeniu literar;
3. să ajute la alegerea unei cărți:
în funcție de ediție
în funcție de însușirile sale (literare sau tematice).

Această formulare a fost revizuită de Seymour Lubetzky în 1960, pentru a evidenția distincția dintre „lucrare” și „carte”. Formularea Lubetzky — în care se face abstracție de criteriul tematic — este: rolul catalogului este de a:

În primul rând, să faciliteze localizarea în bibliotecă a unei anume publicații, adică a unei anume ediții a unei lucrări.

În al doilea rând, să asocieze și să grupeze, pe de o parte, edițiile unei lucrări și, pe de altă parte, lucrările unui anume autor pe care le deține biblioteca.

Se observă că principiul 2 este o versiune extinsă și mai precisă a formulării Lubetzky. El își păstrează integral valabilitatea, chiar dacă între timp, obiectivele au fost generalizate (pentru a se aplica și altor materiale) și s-au identificat și obiective noi (vezi FRBR⁴).

B) Structura catalogului

Principiul 3 (cu reformularea Evei Verona pentru 3.23) stipulează:

Pentru a îndeplini aceste funcții, catalogul ar trebui să conțină:

- 3.1. cel puțin o fișă pentru fiecare carte catalogată și
- 3.2. mai multe fișe referitoare la fiecare carte, ori de câte ori acest lucru este necesar în interesul utilizatorului sau din pricina caracteristicilor cărții, ca de pildă:
 - 3.21. dacă autorul este cunoscut sub mai multe nume sau forme de nume *sau*
 - 3.22. dacă numele autorului a fost stabilit, dar nu se află pe pagina de titlu a cărții *sau*
 - 3.23. dacă mai mulți autori sau colaboratori au participat la crearea lucrării/lucrărilor sau a ediției lucrării/lucrărilor conținută/conținute în carte *sau*
 - 3.24. dacă cartea este atribuită unor autori diferiți *sau*
 - 3.25. dacă cartea conține o lucrare cunoscută sub mai multe titluri.

⁴ Functional Requirements for Bibliographic Records : Final Report / IFLA Study Group on the Functional Requirements for Bibliographic Records ; Approved by the Standing Committee of the IFLA Section on Cataloguing . — München : K.G. Saur, 1998

Pentru catalogul informatizat, principiul 3.1 ar trebui citit:

- 3.1. o singură fișă pentru fiecare carte catalogată.

Desigur, în 1961 era vorba despre un catalog cu fișe mobile și, fiindcă era normal ca cititorul să găsească descrierea cărții în mai multe locuri, era firesc să existe mai multe fișe pentru o carte. Acum însă, în catalogul informatizat, aceeași descriere (fișă) poate fi prezentată cititorului în multe locuri.

Principiul 3.2. este valabil, dacă se restrânge la index — din același motiv al schimbării de suport a catalogului —, cu alte cuvinte, dacă prin 'fișe' înțelegem intrările (de index). Prin urmare, acest principiu ar trebui citit:

- 3.2. mai multe intrări de index referitoare la fiecare carte, ori de câte ori acest lucru este necesar în interesul utilizatorului sau din pricina caracteristicilor cărții.

Dar, în plus, trebuie spus că 3.21 și 3.25 rămân valide, însă acum există toate condițiile tehnologice pentru ca exprimările diferite ale unei entități (fie ea persoana autorului sau lucrarea) să producă intrări de index distincte prin intermediul fișierelor de autoritate. Acestea au menirea de a coloca diversele expresii lingvistice ce desemnează o aceeași entitate. Apoi, trebuie subliniat⁵ că — în condițiile catalogului informatizat — principiul 3.23 poate fi aplicat ad litteram, adică fără nici o restricție: dacă există 77 de autori, poate să existe câte o intrare pentru fiecare.

C) Tipuri de fișe

Principiul 4 (în reformularea Enei Verona) stipulează:

Fișele pot fi de următoarele tipuri: *intrări principale*, *intrări complementare* și *trimiteri*.

- 4.1. E obligatoriu ca, pentru fiecare carte, o fișă — *intrarea principală* — să fie completă, furnizând toate particularitățile necesare identificării acesteia. Alte fișe pot fi fie *intrări complementare* (i.e. fișe suplimentare bazate pe intrarea principală și repetând, în alte locuri din catalog, informație furnizată în aceasta), fie *trimiteri* (care direcționează cititorul în altă parte a catalogului).

Din pricina existenței în catalogul informatizat a unei unice fișe per entitate, acest principiu a devenit complet caduc.

⁵ Poate astfel se încheie disputa recentă de pe lista Biblos cu privire la acest subiect.

D) Utilizarea fișelor multiple

Principiul 5 (în reformularea Evei Verona) stipulează:

Funcțiile catalogului (vezi 2.1 și 2.2) sunt cel mai bine îndeplinite de către:

- 5.1. o fișă, pentru fiecare carte, sub vedeta derivată din numele autorului sau din titlu, așa cum e tipărit el pe carte și
- 5.2. în cazul în care circulă diverse forme ale numelui autorului sau ale titlului, câte o fișă, pentru fiecare carte, sub o *vedetă uniformă* [uniform heading] ce constă dintr-o anume formă particulară a numelui autorului sau o anume formă particulară a titlului, sau — în cazul cărților neidentificate prin autor sau titlu — sub o vedetă uniformă ce constă dintr-un substitut convenabil al titlului și
- 5.3. alte intrări adecvate, ori de câte ori aceasta se impune în interesul utilizatorului, sau din pricina caracteristicilor cărții (vezi secțiunea 3.2).

Cu amendamentul că prin 'intrare' înțelegem 'intrare de index' (și nu 'fișă'), acest principiu își păstrează deplina validitate. Aș mai adăuga că el reprezintă consfințirea a ceea ce mi se pare principala opțiune culturală în organizarea cataloagelor — indiferent că sunt de bibliotecă sau de muzeu —, și anume opțiunea lui Hyde: folosirea autorului ca principala vedetă, înaintea titlului.

E. Funcțiile diferitelor tipuri de fișe

Principiul 6 stipulează:

- 6.1. Pentru lucrări înregistrate la numele autorilor, *intrarea principală* ar trebui — în mod normal — făcută sub o *vedetă uniformă*. Pentru lucrări înregistrate la titlu, *intrarea principală* poate fi făcută *fișe* sub titlul propriu-zis, adăugând o complementară sub titlul uniform, *fișe* sub titlul uniform, adăugând complementare sau trimiteri sub celelalte titluri. Această din urmă practică este recomandată la catalogarea lucrărilor binecunoscute, mai ales a acelor cunoscute sub titluri convenționale (vezi 11.3).
- 6.2. Fișele înregistrate la alte nume sau forme de nume ale aceluiași autor ar trebui, în mod normal, să ia forma de *trimiteri*, dar, în cazuri speciale, pot fi folosite și *complementare*.
- 6.3. Fișe înregistrate la alte titluri ale aceleiași lucrări ar trebui, în mod normal, să ia forma de *complementare*, dar, atunci când

o trimitere poate înlocui mai multe complementare făcute la o aceeași vedetă, pot fi folosite și *trimiteri*.

- 6.4. De asemenea ar trebui făcute *intrări complementare* (sau, în cazuri adecvate, *trimiteri*) la numele coautorilor, colaboratorilor etc. și la titlurile lucrărilor ce-și au intrarea principală la numele autorului, în cazul în care titlul este un important mijloc alternativ de identificare.

Principiile 6.1. și 6.4 au rămas perfect valabile. Însă 6.2 și 6.3 nu mai sunt relevante. În catalogul informatizat, pe de o parte nu mai există complementare, iar pe de alta, unica fișă unei entități poate fi găsită sub oricare formă de nume de autor, respectiv sub oricare dintre titluri, trimiterea devenind complet superfluă.

F. Alegerea vedetei uniforme

Principiul 7 stipulează:

Vedeta uniformă ar trebui, în mod normal, să fie cel mai frecvent folosit nume (sau formă de nume) sau titlu ce apare în ediții ale lucrărilor catalogate sau în referințe la acestea, făcute de autorități acceptate.

- 7.1. În cazul edițiilor ce au apărut în mai multe limbi, ar trebui să se prefere în general vedetele bazate pe edițiile în limba originală, dar dacă această limbă nu este, în mod normal, utilizată în catalog, vedeta poate fi derivată din ediții și referințe apărute într-una din limbile folosite în acesta.

Principiul este în continuare valid, deși importanța vedetei uniforme a scăzut mult, din moment ce într-un catalog informatizat bine întocmit, oricum toate formele numelor și toate variantele de titlu ar trebui să se regăsească, pentru a maximiza șansele utilizatorului să regăsească materialul, indiferent de forma numelui sau de titlul pe care și-l amintește.

G. Unic autor-persoană

Principiul 8 stipulează:

- 8.1. *Intrarea principală* pentru orice ediție a unei lucrări pentru care s-a stabilit că aparține unui singur autor-persoană ar trebui făcută la numele autorului. Ar trebui făcută o complementară sau o trimitere la titlul oricărei ediții în care numele autorului nu apare pe pagina de titlu.
- 8.2. *Vedeta uniformă* ar trebui să fie numele sub care autorul este cel mai adesea identificat în edițiile lucrărilor sale, în forma cea mai extinsă ce apare de regulă acolo, *cu excepția cazurilor în care*:
- 8.2.1. alt nume (sau formă de nume) ar trebui desemnat ca vedetă uniformă, dacă acesta este consacrat de uzul general, fie în

referințe la autor în lucrări biografice, istorice sau literare, fie în legătură cu activitățile sale publice, altele decât creația;

- 8.22. o caracteristică de identificare suplimentară ar trebui adăugată, în caz de nevoie, pentru a distinge autorul de alte persoane cu același nume.

Situație similară cu cea a principiului 7.

H. Intrări la nume de colectivitate

Principiul 9 (cu reformularea Evei Verona pentru 9.2.) stipulează:

- 9.1. Intrarea principală pentru o lucrare ar trebui făcută la numele unei colectivități (i.e. orice instituție, organizație sau grupare de persoane cunoscută sub un nume instituțional sau colectiv), în cazul în care:
- 9.11. lucrarea este, prin însăși natura sa, în mod necesar expresia gândirii sau activității colective a colectivității⁶, chiar dacă e semnată de o persoană, în calitatea sa de oficial sau de angajat al colectivității *sau*
- 9.12. formularea titlului sau a paginii de titlu, coroborată cu natura lucrării, implică limpede că acea colectivitate este responsabilă colectiv pentru conținutul lucrării⁷.
- 9.2. În alte cazuri, dacă o colectivitate a exercitat o funcție subsidiară (precum cea de îngrijitor de ediție), ar trebui elaborată o *complementară* la numele colectivității.
- 9.3. În caz de dubiu, intrarea principală poate fi făcută *fie* la numele colectivității, *fie* la titlu sau la numele autorului-persoană, împreună cu o complementară la alternativa neselectată pentru intrarea principală.
- 9.4. Vedeta uniformă pentru lucrările înregistrate la numele unei colectivități ar trebui să fie numele sub care colectivitatea este cel mai adesea identificată în publicațiile sale, exceptând cazurile:
- 9.41. dacă în publicații apar frecvent diverse variante de nume, vedeta uniformă ar trebui să fie forma oficială a numelui;
- 9.42. dacă există nume oficiale în mai multe limbi, vedeta uniformă ar trebui să fie numele în acea limbă care e cea mai adecvată nevoilor utilizatorilor catalogului;
- 9.43. dacă colectivitatea este în general cunoscută sub un nume convențional, acest nume convențional (într-una din limbile utilizate — în mod normal — în catalog) ar trebui să fie vedeta uniformă;

⁶ e.g. rapoarte oficiale, reguli și reglementări, manifeste, programe și consemnări ale rezultatelor unei activități colective.

⁷ e.g. seriale ale căror titluri constau dintr-un termen generic (Buletin, Lucrările etc.) precedat sau urmat de numele colectivității și care includ o oarecare reflectare a activității colectivității.

- 9.44. pentru state și alte autorități teritoriale, vedeta uniformă ar trebui să fie forma curentă a numelui teritoriului respectiv, în limba cea mai adecvată nevoilor utilizatorilor catalogului;
- 9.45. dacă colectivitatea a folosit în decursul timpului nume diferite ce nu pot fi considerate variațiuni minore ale aceluiași nume, vedeta pentru fiecare lucrare ar trebui să fie numele din epoca în care aceasta a fost publicată; diferitele nume ar trebui asociate prin trimiteri⁸;
- 9.46. o caracteristică de identificare suplimentară ar trebui adăugată, în caz de nevoie, pentru a distinge colectivitatea de alte colectivități cu același nume.
- 9.5. Constituții, legi și tratate, precum și alte lucrări cu caracteristici similare ar trebui înregistrate la numele statului sau al autorității teritoriale respective, cu titluri oficiale sau convenționale indicând natura materialului. Ar trebui elaborate complementare la titlul propriu-zis, după necesități.
- 9.6. O publicație care, în condițiile secțiunii 9.1, ar fi înregistrată la numele unei colectivități care e subordonată unui for tutelar, ar trebui să aibă înțrarea principală înregistrată la numele colectivității subordonate, *exceptând cazurile în care*:
- 9.61. numele însuși implică subordonare sau o funcție subordonată sau e insuficient pentru a identifica colectivitatea subordonată, când vedeta ar trebui să fie numele forului tutelar, la care să se adauge numele colectivității subordonate ca subvedetă;
- 9.62. colectivitatea subordonată este un organ administrativ, juridic sau legislativ al unui guvern, când vedeta ar trebui să fie numele statului sau al autorității teritoriale respective, la care să se adauge numele organului ca subvedetă.

Situație similară cu cea a celor două principii precedente.

I. Autori multipli

Principiul 10 (cu reformulările Evei Verona pentru 10.32 și 10.33) stipulează:

În cazul în care doi sau mai mulți autori⁹ au contribuit la crearea unei lucrări,

- 10.1. dacă un autor e prezentat în carte ca *autor principal*, ceilalți jucând un rol subordonat sau auxiliar, *intrarea principală* a lucrării ar trebui să fie numele *autorului principal*;

⁸ în cazul în care este cert că nume succesive denotă aceeași colectivitate, e o alternativă acceptabilă să se asambleze toate fișele la ultimul nume, și să se facă trimiteri de la celelalte nume.

⁹ În această secțiune cuvântul 'autor' include și o colectivitate la a cărei nume se înregistrează fișe (vezi secțiunea 9).

- 10.2. dacă nici unul dintre autori nu e prezentat ca autor principal, *intrarea principală* ar trebui făcută la:
- 10.21. *numele autorului nominalizat primul pe pagina de titlu*, dacă sunt doi sau trei autori, împreună cu *complementare* făcute la numele celorlalți autori;
- 10.22. titlul lucrării, dacă sunt mai mult de trei autori, împreună cu *complementare* făcute la numele autorului nominalizat primul în carte și la numele atâtor autori cât se consideră necesar.
- 10.3. *Culegeri*¹⁰
Intrarea principală pentru o culegere ce constă din lucrări independente sau părți de lucrări independente aparținând unor autori diferiți ar trebui făcută la:
- 10.31. *titlul culegerii*, dacă aceasta are un titlu colectiv;
- 10.32. la *numele autorului* sau la *titlul lucrării nominalizate prima pe pagina de titlu*, dacă aceasta nu are un titlu colectiv, sau la *numele autorului* sau la *titlul primei lucrări din culegere*, dacă aceasta nu are pagină de titlu;
- 10.33. în ambele cazuri, ar trebui făcută o *complementară* la numele *compilerului* sau al *îngrijitorului de ediție*, dacă acesta e cunoscut.
- 10.34. *Excepție*: dacă numele *compilerului* apare proeminent pe pagina de titlu, *intrarea principală* ar trebui să fie făcută la numele compilerului, împreună cu o *complementară* la titlu.
- 10.4. Dacă părți succesive ale unei lucrări sunt atribuite unor autori diferiți, *intrarea principală* ar trebui făcută la numele autorului primei părți.

Relevanța acestui principiu este și ea diminuată, la fel ca și în cazul principiilor precedente. De fapt, într-un catalog informatizat, numele fiecărui autor trebuie făcut punct de acces, iar

¹⁰ O largă minoritate nu a acceptat textul de la 10.3, în schimb a fost în favoarea următorului text alternativ:

- 10.3. *Intrarea principală* pentru o culegere ce constă din lucrări independente sau părți de lucrări independente aparținând unor autori diferiți ar trebui făcută la:
- 10.31. în cazul în care culegerea are un titlu colectiv,
- 10.311. la numele compilerului (i.e. persoana responsabilă pentru asamblarea din diferite surse a materialelor cuprinse în culegere), dacă acesta este nominalizat pe pagina de titlu;
- 10.312. la titlul culegerii, dacă compilerul nu e nominalizat pe pagina de titlu;
- 10.32. în cazul în care culegerea nu are un titlu colectiv, la numele autorului sau la titlul primei lucrări din culegere;
- 10.33. întotdeauna ar trebui făcută o *complementară* la numele compilerului sau al *îngrijitorului de ediție* (în cazul în care acesta e cunoscut), dacă acesta n-a fost ales ca vedetă a intrării principale și la titlu, dacă *intrarea principală* e la numele compilerului sau al *îngrijitorului de ediție*.

intrarea principală având o importanță diminuată, ar fi preferabil ca regula de alegere a acesteia să fie cât mai simplă. Cu alte cuvinte, aș prefera ca principiul 10.2. să fie formulat astfel:

- 10.2. dacă nici unul dintre autori nu e prezentat ca autor principal, *intrarea principală* ar trebui făcută la *numele autorului nominalizat primul pe pagina de titlu*, împreună cu *complementare* făcute la numele celorlalți autori.

Tot din pricina scăderii importanței intrării principale, disputa în cazul principiului 10.3. pare acum cam fără miză. Pe de altă parte, acum îmi pare ciudat că nu se recomandă elaborarea intrărilor analitice.

J. Lucrări înregistrate la titlu

Principiul 11 (cu reformularea Evei Verona pentru 11.21 și 11.23) stipulează:

- 11.1. Lucrările având *intrarea principală* la titlu sunt:
- 11.11. lucrări ai căror autori n-au fost stabiliți;
 - 11.12. lucrări a mai mult de trei autori, nici unul nefiind autorul principal (vezi 10.22);
 - 11.13. culegeri de lucrări independente sau părți de lucrări independente aparținând unor autori diferiți, publicate sub un titlu colectiv;
 - 11.14. lucrări (inclusiv seriale și periodice) cunoscute în principal sau convențional după titlu, mai degrabă decât după numele autorului.
- 11.2. Ar trebui făcută o *complementară* sau o *trimitere* la titlu pentru:
- 11.21. ediții ale lucrărilor cu autori stabiliți, dar nenominalizați pe pagina de titlu a cărții;
 - 11.22. lucrări având intrarea principală la numele autorului, în cazul în care titlul este un important mijloc alternativ de identificare;
 - 11.23. lucrări ale căror intrări principale sunt făcute la numele unei colectivități, dar care au titluri distinctive ce nu încep cu numele colectivității;
 - 11.24. culegeri ale căror intrări principale sunt făcute, în mod excepțional, la numele compilatorului.
- 11.3. *Vedeta uniformă* (pentru intrări principale sau complementare vezi 6.1) pentru lucrări înregistrate la titlu ar trebui să fie titlul original sau titlul cel mai frecvent folosit în edițiile lucrării¹¹, *cu excepția cazului în care*:
- 11.31. lucrarea e îndeobște cunoscută sub un titlu convențional, vedeta uniformă ar trebui să fie acel titlu convențional.

¹¹ în condițiile secțiunii 7.1.

- 11.4. *Vedeta uniformă* pentru lucrări ale căror părți sau volume succesive poartă titluri diferite ar trebui să fie titlul primei părți, exceptând cazul în care majoritatea părților sau volumelor poartă alt titlu.
- 11.5. În cazul în care o *publicație serială* este editată succesiv sub diferite titluri, ar trebui făcute câte o *intrare principală* la fiecare titlu, pentru fiecare serie de numere purtând acel titlu, cu indicarea măcar a titlului imediat anterior și a titlului imediat succesiv. Pentru fiecare asemenea serie de numere, poate fi făcută o complementară la unul dintre titluri, anume selectat¹². Dacă însă variațiile titlului sunt minore, cea mai frecvent folosită formă poate fi adoptată ca vedeta uniformă pentru toate numerele.
- 11.6. Tratatetele și convențiile internaționale multilaterale și anumite alte categorii de publicații apărute cu titluri nedistinctive pot fi înregistrate la o vedetă convențională uniformă, aleasă spre a reflecta forma lucrării¹³.

Importanța principiilor 11.1 - 11.5 e și ea diminuată, oricum trebuind să se elaboreze puncte de acces pentru fiecare nume de autor și pentru fiecare titlu. Principiul 11.6. e perfect valid.

K. Cuvânt-intrare pentru nume de persoane

Principiul 12 stipulează:

În cazul în care numele unui autor-persoană este format din mai multe cuvinte, alegerea cuvântului-intrare este determinată — pe cât posibil — de folosirea uzuală în țara al cărui cetățean este autorul sau, dacă aceasta nu este posibilă, de folosirea uzuală în limba pe care acesta o folosește în general.

Principiul e în continuare la fel de valid.

Remarcă finală

Sper că s-a văzut cum — ca urmare a mutațiilor pomenite — destule dintre *Principii* au fost afectate semnificativ. Atunci, ce putem spune că a rămas valid ? Doar esența !

Putem, prin urmare, să celebrăm *Principiile de la Paris* ca pe un fundament solid și longeviv al științei informării. Și acum, după patru decenii, se vede bine că faimoasa conferință de la Paris și-a atins scopul: a „globalizat” convențiile culturale fundamentale ale catalogului nostru occidental.

¹² dacă se dorește ca toată informația despre publicația serială ca un tot să fie colocată în catalog.

¹³ dacă se dorește să se colochizeze aceste publicații în catalog.